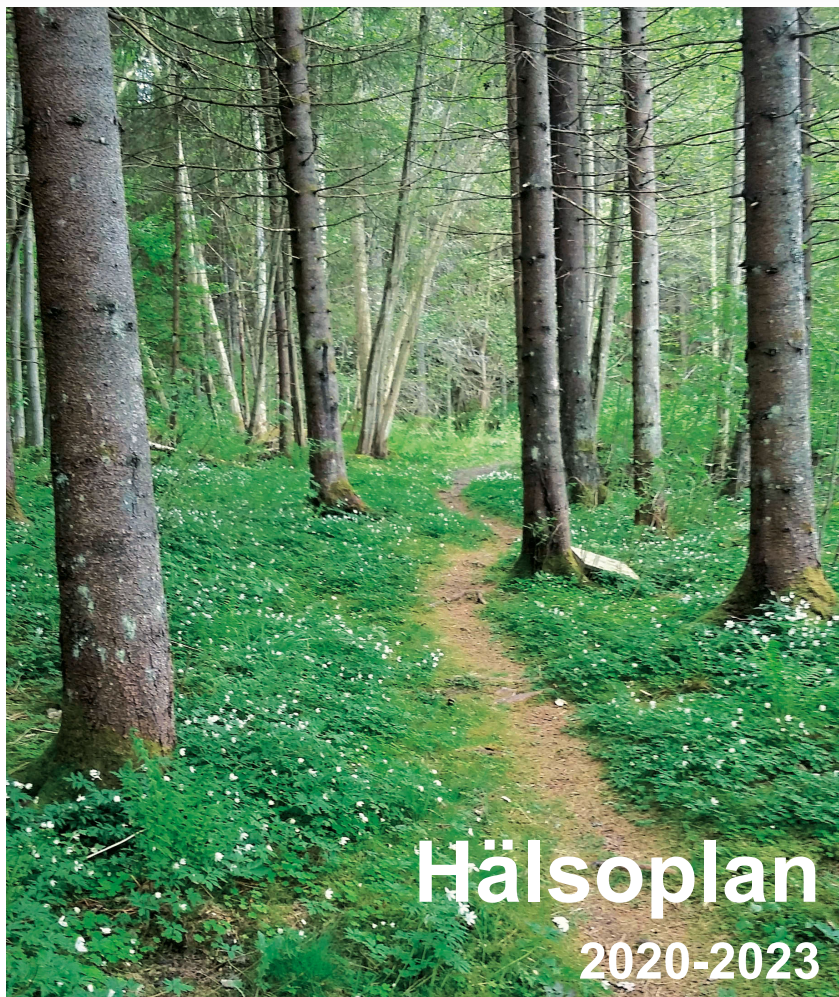

Eda kommun

Hälsoplan 2020-2023

Reviderad 2008, 2011, 2015 och 2020

Bakgrund och organisation

1996 bildades ett folkhälsoråd i Eda kommun. I sin nuvarande form har det funnits sedan 1999 och fungerar även som trygghetsråd. Folkhälsorådet består av sju förtroendevalda och fem tjänstemän från kommunens Bildningsutskott, Allmänna utskottet, Vårdutskott samt Samhällsbyggnadsutskott. Övriga deltagare är Eda vårdcentral - Region Värmland, Friskvården i Värmland/Eda samt polisen. Folkhälsorådet är organisatoriskt sorterat under Kommunstyrelsen och sammanträder minst 4 gånger per år.

Utvärdering och uppföljning

Eda kommun antog 2003 en hälsoplan utifrån prioriterade folkhälsomål som ska tjäna som vägledning för samtliga utskotts arbete.

- Utskottens prioriterade folkhälsomål och konkreta åtgärder lyfts två gånger per år (mars och oktober)
- Utskotten tar upp sina punkter i den årliga verksamhetsberättelsen utifrån en mall (bilaga)
- Var fjärde år görs en grundlig analys/uppföljning och redovisning i KS/KF utifrån befintlig data.
- Hälsoplanen utvärderas och hälsofrågor lyfts i ett Rådslag våren 2023.

Syfte

Folkhälsorådet ska vara ett tvärsektoriellt forum där olika aktörer i kommunen samverkar för att förbättra folkhälsan i kommunen. Rådet ska utveckla, samordna och stödja folkhälsoarbetet i kommunen i dialog med offentliga, privata och frivilliga aktörer.

Medlemmarna i Folkhälsorådet ska bidra med sina erfarenheter och kunskaper, utifrån de områden man är verksam inom samt ha mandat att förankra folkhälsoarbetet i sina egna verksamheter.

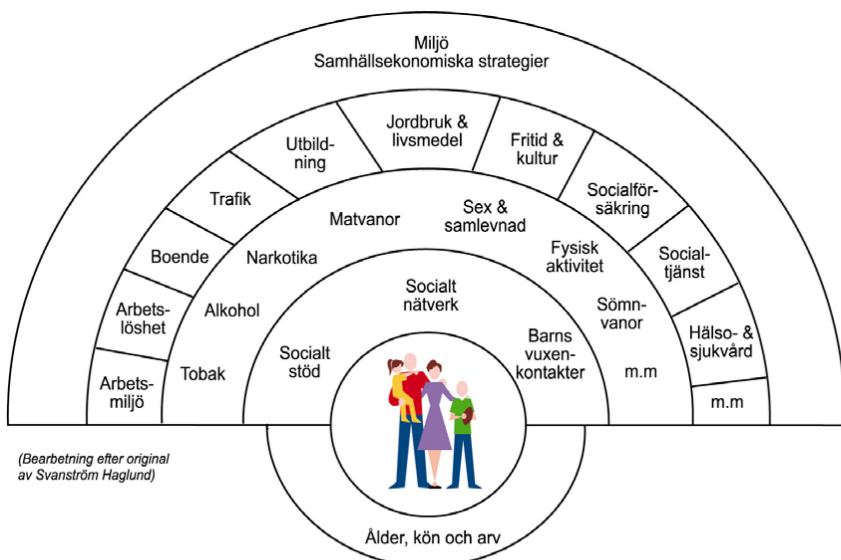
Mål

Målet för rådets arbete är att främja hälsa genom hela livet och att förebygga ohälsa så att alla människor i Eda kommun ska ha möjlighet att göra hälsosamma val.

Uppgifter

En av Folkhälsorådets uppgifter är att utifrån tillgängliga data och statistik kartlägga och analysera hälsoläget i kommunen och utifrån de kartlagda behoven föreslå och ta initiativ till satsningar som främjar folkhälsan i Eda kommun. Ytterligare uppgift är att följa upp Hälsoplanen med prioriterande områden som utgår från de åtta nationella folkhälsomålen men som bygger på befintliga folkhälsofakta och lokala förutsättningar.

I arbetet med vilka mål som ska prioriteras har Kommunstyrelsens utskott föreslagit vilka målområden de anser som viktiga utifrån sin verksamhet. Folkhälsorådet ska ha kunskap om pågående folkhälsoarbete i kommunen och även fungera som kunskapsspridare inom folkhälsa. Folkhälsorådet ska vara remissinstans i frågor som kan få konsekvenser på folkhälsan, bland annat vid den fysiska planeringen i kommunen.

Vad är folkhälsa?

Det är ett uttryck för en befolknings hälsotillstånd som tar hänsyn till såväl nivå som fördelning av hälsa. Man kan säga att hälsa är en resurs för individen medan folkhälsa är ett mål för samhället. Att ha en god hälsa är ett av de viktigaste värdena i livet.

Figuren på sid 4 illustrerar olika faktorer som på ett eller annat sätt påverkar vår hälsa.

Den första nivån visar på att vårt biologiska arv och sociala miljö påverkar vår hälsa men också våra val som exempelvis matvanor, motion, rökning och alkoholvanor.

Den andra nivån visar på sociala faktorer och hur våra relationer påverkar oss.

Den tredje nivån visar på faktorer som ofta bestäms av politiska beslut, på många områden på lokal nivå.

Kommunen har därmed ansvar för många frågor av avgörande betydelse för folkhälsan. Barn och äldreomsorg, skola och socialtjänst har grundläggande uppgifter för den sociala tryggheten. Bostadsområden, fysisk planering, översiktsplanering, hälsoskydd, kultur och fritid är andra exempel på kommunala ansvarsområden av betydelse för folkhälsan. Befolkningens hälsa är en betydelsefull resurs och ett grundläggande villkor för positiv samhällsutveckling. En god hälsa kännetecknas av en god livskvalitet, hög medellivslängd, låg sjuklighet och jämlik hälsa i befolkningen. **Kommuninnevanarnas hälsa är ett angeläget politiskt mål.**

Den fjärde nivån illustrerar den globala nivån.

Måldokument

Folkhälsoarbetet vilar på följande styrdokument.

Nationellt

För att förbättra folkhälsan och minska skillnaderna i hälsa mellan olika grupper i befolkningen har riksdagen fattat beslut om nationella folkhälsomål där åtta områden prioriterats.

Regionalt

Nya Perspektiv är ett utvecklingsarbete för Värmlands kommuner och Region Värmland. Nya Perspektiv fokuserar på fyra utmaningar; barnalivet, ungdomslivet, vuxenlivet samt äldre livet.

Lokalt

Eda kommuns strategiska plan med vision, övergripande mål och kännetecken har antagits av kommunfullmäktige. De övergripande målen är bra boendemöjligheter, goda kommunikationer, utvecklat näringsliv, berikande upplevelser, offentlig service och livslångt lärande.

Fokus på jämlik hälsa

Det övergripande målet för folkhälsopolitiken är omformulerat med ett tydligare fokus på jämlik hälsa. Målet innebär att statliga myndigheter som har uppgifter eller verksamhet som påverkar folkhälsan ska beakta effekterna på folkhälsan.

Det övergripande folkhälsomålet

Det nationella målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Åtta målområden

Efter kartläggning och diskussion i utskotten samt i folkhälsorådet, har följande områden prioriterats:

- 1. Det tidiga livets villkor.**
- 2. Kunskaper, kompetenser och utbildning.**
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö.
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter.
- 5. Boende och närmiljö.**
- 6. Levnadsvanor**
- 7. Kontroll, inflytande och delaktighet.**
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård.

Målområdena syftar till att tydliggöra de viktigaste faktorerna som påverkar vår hälsa, dels inriktningen på det arbete som främjar en god och jämlik hälsa i hela befolkningen. De första sju målområdena utgör livsområden som omfattar viktiga resurser för en god och jämlik hälsa. Det åttonde målområdet markerar att hälso- och sjukvårdens verksamhet bör bli bättre på att motverka skillnader mellan sociala grupper vad gäller insjuknande, behandling och konsekvenser av sjukdom och ohälsa.

För att stärka det långsiktiga arbetet med matvanor och fysisk aktivitet finns ett särskilt delmål: Ett samhälle som främjar ökad fysisk aktivitet och bra matvanor för alla.

Målområde

1

Det tidiga livets villkor

Att alla barn får en bra start i livet med goda uppväxtvillkor som stimulerar deras tidiga utveckling, inlärning och hälsa är centralt för att uppnå jämlik hälsa som barn och som vuxen. Arbetet bör inriktas på att skapa, stötta och stärka en god start i livet och jämlika uppväxtvillkor så att alla barn får grundläggande förutsättningar att utifrån sina villkor utveckla kognitiva, emotionella, sociala och fysiska förmågor.

Barnkonventionen

1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag. Det betyder att genomförandet av barns rättigheter måste tas på ännu större allvar. Barnkonventionen är ett rättsligt bindande internationellt avtal som slår fast att barn är individer med egna rättigheter. Det finns fyra grundläggande principer som alltid ska beaktas när det handlar om frågor som rör barn:

- alla barn har samma rättigheter och lika värde
- barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn
- alla barn har rätt till liv och utveckling
- alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad

Delmål:

1. Erbjuda föräldraskapsstöd 0-18 år.
2. Ökad tillgänglighet i barnhälsovården.
3. Höja kompetensen kring Barnkonventionen i alla verksamheter.

Insatser:

- föräldraskapsstöd
- kunskapslyft om barnkonventionen inom alla verksamheter
- insatser för ökad tillgänglighet i barnhälsovården
- insatser för ökad psykisk hälsa hos barn och unga
- stärkt stöd till barn som anhöriga
- föreningsstöd för barn och unga

Aktörer lokalt: familjecentral, förskola, skola, fritid, föreningsliv, Friskvården i Värmland och socialtjänst.

Aktiviteter:	Ansvariga:	Uppföljning:
Fortsatt implementering av föräldraskapsprogrammen: Färäldraguiden, Komet och Älskade förbannade tonåring.	BU VU	
Kunskapslyft kring Barnkonvention.	AU, BU, SU, VU	
Fortsatt samverkan kring barns bästa (Familjecentralen, barnhälsoteam, samverkan elevhälsa, Edas ansvar och gränsgrupp).	AU, BU, VU	
Stödgruppsverksamhet för barn.	VU	
Fortsatt samverkan kring Första linjen.	VU	
Utveckla handlingsplan för våld i nära relationer.	VU	

Kunskaper, kompetenser och utbildning

Att utveckla människors kompetenser och kunskaper genom lärande och utbildning är centralt för att uppnå jämlik hälsa. Livsvillkor, levnadsvanor och andra förhållanden som bidrar till god hälsa är bättre och mer hälsofrämjande bland personer med högre utbildningsnivå.

För att åstadkomma en god och jämlik hälsa bör alla barn, unga och vuxna ha möjlighet att utveckla kompetenser och kunskaper samt tillgodogöra sig en god utbildning oberoende av sociala och ekonomiska förhållanden, ålder, könstillhörighet och funktionsnedsättning.

Skolan är en arena som når alla barn och unga och har därmed en grundläggande roll i arbetet för en god och jämlik hälsa. Skolan bör arbeta för en likvärdig utbildning, en god lärandemiljö i skolan med utgångspunkt i att skapa goda och trygga uppväxtvillkor och tidigt identifiera elever som behöver stödinsatser för att fullfölja utbildningen.

Delmål:

1. Alla elever oavsett förutsättningar ska avsluta grundskolan med godkända betyg.
2. Alla skolor arbetar aktivt med SMARTIS.
3. Höja kompetensnivån bland unga vuxna och vuxna i Eda kommun.
4. Erbjuder meningsfulla arenor och aktiviteter för barn och unga vuxna på fritiden.
5. Högre andel utbildade inom förskolan.

Insatser:

- en fungerande elevhälsa
- stärkt likvärdighet i skolan
- samling för daglig rörelse
- öka antalet utbildade lärare
- skapande skola - för förskola och skola
- strategi för unga som varken arbetar eller studerar
- meningsfull fritid för barn- och unga
- öka antalet mötesplatser

Aktörer lokalt: förskola, skola och fritid, föreningar, studieförbund, ideella organisationer, arbetsmarknadsenhet samt alla utskott.

Aktiviteter:**Ansvariga:****Uppföljning:**

Samverkan kring unga som varken arbetar eller studerar.	VU SU	
Fortbildning inom förskola och skola för personal och föräldrar i SMARTIS.	BU AU	
Rekryteringssatsning förskolelärare och fritidspedagoger 2020.	BU	
Riktade insatser till hemmasittare/främja skolnärvaro.	BU	

Målområde

5

Boende och närmiljö

Boende och närmiljö är ett centralt område för att uppnå jämlik hälsa. Bostaden är en viktig plats för återhämtning, vila och rekreation. En sund, trygg och trivsamt boendemiljö är också ett grundläggande mänskligt behov och den som inte har rimligt goda boendeförhållanden har svårt att klara övriga delar av livet, såsom t.ex. utbildning och arbete, som i sin tur har stor betydelse för hälsan.

Delmål:

1. Utveckla arbetet med skolgårdar och skolskogar.
2. Utöka antalet säkra gång- och cykelvägar.
3. God inomhus- och utomhusmiljö på särskilda boende och i seniorhus.

Insatser:

- utforma skolgårdar och skolskogar på ett attraktivt sätt.
- utforma miljön på särskilda boenden och seniorhus på ett attraktivt sätt.
- tillgängliggöra friluftsområden och lekytor i kommunen.

Aktörer lokalt: bostadsbolag, förskola, skola, miljösektionen, fritidsavdelning och samhällsbyggnad.

Aktiviteter:**Ansvariga:****Uppföljning:**

Utforma miljön på särskilda boenden och seniorhus på ett attraktivt sätt.	VU	
Utveckla gång- och cykelväg Eda glasbruk vid Folkets Park.	SU	
Utveckla gång- och cykelväg Källgatan Charlottenberg, etapp 2 år 2022.	SU	
Utveckla och underhålla attraktiva skolgårdar.	AU, BU SU	

Levnadsvanor

Levnadsvanor är ett centralt område för att uppnå jämlik hälsa. Många av förutsättningarna för en god hälsa påverkas av livsvillkoren och av individens egna val och levnadsvanor. Rökning, alkohol, dåliga matvanor, fysisk inaktivitet och sömnproblem är välkända riskfaktorer för att insjukna i bl.a. cancer och hjärt- och kärlsjukdomar.

En god och jämlik hälsa inom målområdet uppnås genom att främja möjligheter att göra hälsosamma val.

Delmål:

1. Begränsad tillgänglighet till hälsoskadliga produkter, ex tobak, alkohol och narkotika.
2. Öka tillgänglighet till hälsofrämjande produkter, miljöer och aktiviteter.
3. Ett aktivt hälsofrämjande och förebyggande arbete med levnadsvanor i alla verksamheter.

Insatser:

- effektiv tillsyn av alkohol, tobak och energidrycker.
- riktlinjer och policies på förskolor och skolor.
- bibehålla SMARTIS-konceptet.
- bibehålla föräldraskapsstödet för föräldrar till barn 0-18 år.
- föreningsstöd
- samverkan med Friskvården i Värmland
- samverkan med kostsektionen

Aktörer lokalt: Friskvården i Värmland, familjecentralen, förskola, skola, fritid, miljösektionen och folkhälsa.

Aktiviteter:	Ansvariga	Uppföljning:
Hälsofrämjande och förebyggande arbete kring levnadsvanor i alla verksamheter.	AU, BU, SU, VU	
Aktivt arbeta med förhållningssättet kring kommunens tobakspolicy och rökfri arbetstid.	AU, BU, SU, VU	
Aktiv tillsyn av tobaksförsäljning och alkoholhandläggning.	MN	
Erbjuda rökavvänjning i samverkan med Region Värmland och Friskvården i Värmland.	AU, Region Värmland	
Aktivt arbeta med policydokument i grundskolan, vilket omfattar tobak, alkohol och narkotika. Tobakskontrakt år 6-9.	AU, BU	
Arbeta aktivt med kostpolicy i kommunens verksamheter.	AU, BU, SU	
Bibehålla arbetet med SMARTIS i grundskolan.	AU, BU	
Föreningsstöd, föreningslivet i kommunen har avgiftsfritt nyttjande av kommunens fritidsanläggningar samt bidrag till föreningar med verksamhet för barn/ungdomar och flertal bidragsformer.	AU, SU	

Målområde

7

Kontroll, inflytande och delaktighet

Att människor har kontroll över sitt eget liv, tillit till andra, inflytande och delaktighet i samhället är centrala områden för att uppnå jämlik hälsa. För att åstadkomma en god och jämlik hälsa bör arbetet inriktas på att främja alla individers – oavsett socioekonomisk bakgrund, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsförmåga, sexuell läggning, ålder eller geografisk hemvist – möjligheter till kontroll, inflytande och delaktighet i samhället och i det dagliga livet.

Delmål:

1. Ett ökat deltagande i demokratiska processer.
2. Utveckla skolråd, elevråd och ungdomsråd.
3. Öka antalet mötesplatser för alla.

Insatser:

- insatser för att stimulera ett högt och mer jämlikt valdeltagande
- främja goda levnadsvillkor för unga kvinnor och unga män utifrån ett jämställdhetsperspektiv.
- samverka med föreningsliv och andra aktörer.
- utveckla bra och attraktiva mötesplatser för unga.

Aktörer lokalt: politiska partier, kommunfullmäktige, skola, föreningar, bibliotek, integration och fritids- och kultur.

Aktiviteter:	Ansvariga:	Uppföljning:
Öka antalet deltagare i demokratiska processer.	AU, BU, SU, VU	
Utveckla arbetet med skolråd, elevråd och ungdomsråd.	AU, BU, SU	
Ökat brukarinflytande.	VU	
Samverkan med intresseföreningar.	VU	
Utveckla arbetet med årskurs 8 utifrån demokratiuppdraget.	AU BU SU VU	
Fördjupade översiktsplaner	SU	

Eda kommun